

>> Barri de Pedret de Girona, amb el riu Ter en primer terme, i la Catedral i el campanar de l'església de Sant Feliu al fons.
(Foto: DIPUTACIÓ DE GIRONA. INSPAÍ, CENTRE DE LA IMATGE. VALENTÍ FARGNOLI.)

Entre la muntanya i el riu

Text > **PERE BOSCH**, historiador

Q ualsevol lector mínimament observador que contrasti la imatge del barri de Pedret que va copsar Valentí Fargnoli el 1932 i la compari amb la que n'ha fet Manel Lladó fa pocs dies, arribarà a una primera conclusió: l'estret passadís que transcorre entre les cases arrenclerades i el Ter s'ha ampliat considerablement, talment com si els habitatges s'haguessin enretirat o el riu s'hagués allunyat uns metres més enllà. Els canvis en les tècniques fotogràfiques expliquen una part d'aquest efecte, però, per damunt de tot, es deuen a les transformacions urbanístiques viscuades en els darrers vuitanta-vuit anys.

El tram entre Montjuïc i el Ter ha estat, des de fa segles, la porta nord d'entrada a Girona, un paper que hi va deixar empremta. Primerament, a través dels continus atacs que va rebre la ciutat. I, més endavant, per la concentració d'infraestructures viàries. A la imatge de Fargnoli s'observa ben clarament la via del carrilet que anava a Banyoles i Palamós, i l'estret paretó tot seguint el traçat del camí Reial, que alguns vianants utilitzaven per

protegir-se. El 1928, pocs anys abans que Fargnoli copsés aquesta imatge, un cronista anònim descrivia l'escenari d'aquesta manera: «La circulació a Pedret no només està congestionada, sinó estrangulada, amb l'agreujant que un carrer amb tant moviment està mancat de vores per protegir els que hi caminen de la pols i del fang segons el temps i també de les escomeses dels vehicles que circulen en totes direccions i sense respectar les ordenances i reglaments, un costum bastant habitual al país». Els veïns de la zona es queixaven recurrentment de les topades entre carros i automòbils o les que hi provocava la presència del carrilet.

Però malgrat el patiment dels veïns, els visitants que arribaven del nord no podien deixar d'associar el barri a una imatge bucòlica de Girona, gairebé de postal. L'escriptor Josep Pla recordava que va ser precisament en aquest «estret i miserable suburbi, esmaltat de llaunes de petroli i ratllat de filferros» on va sentir «el primer gran xoc de la meua vida. Anàvem passant el carrer de Pedret quan de sobte Girona se'ns presentà, sobre l'arc

>> Foto: MANEL LLADÓ

de la tartana, amb tota la seva impressionant monumentalitat. Fou com una fuetada i em semblà que àdhuc l'euga alçà una mica les orelles davant de les ratlles verticals. Jo vaig quedar immòbil com una perdiu parada per un gos. Vaig quedar com clavat». La silueta del campanar de Sant Feliu i la Catedral es convertien, doncs, en la targeta de presentació de la ciutat, malgrat l'inconvenient de transitar per aquell «estret i miserable suburbi».

Les cases de Pedret, arrengrerades disciplinadament tot seguint la llera del riu, també van ser famoses per les seves fonts d'aigua picant. Als capvespres d'estiu, segons recordava un cronista des del diari *El Autonomista*, l'animació hi era extraordinària: «Aquelles cases que guarden al fons mateix de l'entrada el pou de l'aigua picant, i que tenen les parets empastifades d'unes pintures que volen representar les quatre estacions de l'any, s'emplenen de crits de jovenalla, d'enllaunada música de gramòfon i del grinyolar ploramiques de les politges del pou en la seva feina interminable de poar càntirs d'aigua. El carrer és un tragí continuat de minyones, amb el seu cantiró a les mans i l'indispensable nuvi al costat, i que gairebé sempre és un militar».

La fotografia de Fargnoli ens trasllada a un període en el qual el vincle dels veïns amb el Ter era radicalment

diferent. A la imatge, la gent hi és omnipresent, sigui arranjant el vial, tafanejant des del balcó o fent la bugada a la llera del riu. La veïna anònima que apareix agenollada en primer terme, amb la roba estesa ben a prop, representa prou bé la idea d'un riu convertit en rentador comunitari. Just al darrere seu, el petit hort o els que hi havia a l'illa del Ter ens recorden un altre aprofitament ben remarcable. De fet, Valentí Fargnoli ens ha deixat, a través d'altres fotografies, escenes costumistes que ens mostren un Ter perdut, com aquella en la qual immortalitzava la benedicció de la barca *Esperança*; però també algunes en què el riu, amb tota la seva virulència, vessava la seva aigua. Poques setmanes després d'aquesta imatge, a les acaballes del 1932, va poder captar com l'aigua inundava els soterranis o els baixos de les cases.

La fotografia de Manel Lladó ens retrata un barri essencialment diferent. La retirada progressiva de les cicatrius viàries i de l'antiga central elèctrica són les peces clau d'aquest canvi, amb el qual s'ha guanyat un espai considerable de zona verda. La darrera de totes ha estat el pont de l'Aurora, situat al límit amb el barri del Pont Major. El brogit del trànsit reconvertit en la tranquil·litat del lleure. Tot plegat, en el mateix espai, entre la muntanya i el riu.